

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Спеціальність – С2 Політологія

Галузь знань – С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Освітньо-наукова програма – Політологія

Рік навчання: – 1

Семестр: – 1

Кількість кредитів – 5

Мова викладання – українська

Керівник курсу

III

Професор кафедри освітології і педагогіки, доктор педагогічних наук, кандидат психологічних наук, професор **Ребуха Лілія Зіновіївна**

Контактна інформація

Liliya_Rebukha@ukr.net

моб. тел.+38 097 425 98 66

Опис дисципліни

Дисципліна «Педагогіка та психологія вищої школи» спрямована на формування у майбутніх докторів філософії цілісного та системного розуміння психолого-педагогічних основ становлення особистості майбутнього фахівця і його професійної підготовки в умовах закладу вищої освіти. Вона передбачає ознайомлення з теоретичними та практичними засадами організації освітнього процесу у ЗВО, основами дидактики вищої школи, теорії виховання та психологічними особливостями навчальної діяльності студентської молоді. У процесі вивчення дисципліни здобувачі освіти опановують основні характеристики й особливості організації освітнього процесу у вищій школі, засвоюють психологічний зміст основних видів педагогічної діяльності викладача, знайомляться з методами і технологіями оптимізації освітнього процесу. Значна увага приділяється розвитку практичних умінь і навичок творчого, дослідницького підходу до організації педагогічної діяльності, формуванню педагогічного мислення та готовності до науково-педагогічної роботи. Основною метою дисципліни є підготовка компетентного фахівця з високим рівнем знань про сучасні тенденції та напрями реформування системи вищої освіти, теоретичні, організаційно-процесуальні, психолого-педагогічні та методичні засади навчання і виховання у ЗВО. Опанування дисципліни сприяє формуванню психолого-педагогічної грамотності, необхідної для майбутнього професійного зростання, проведення наукових досліджень і здійснення викладацької діяльності у сфері вищої освіти.

Дисципліна логічно структурована за змістовими модулями та передбачає поєднання різних форм навчальної діяльності. Така організація навчання сприяє активній участі здобувачів у навчальному процесі, розвитку їхніх аналітичних, дослідницьких і педагогічних компетентностей.

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	1. Загальні засади педагогіки вищої школи	Розуміння сутності педагогіки вищої школи, її предмета, завдань, функцій та місця у системі педагогічних наук. Знання ролі та значення вищої освіти як складової системи неперервної освіти. Усвідомлення основних принципів розвитку та функціонування сучасної вищої школи. Характеристика структури системи вищої освіти та її основних складових. Розуміння сучасних методологічних підходів у педагогіці вищої школи. Знання основних закономірностей і принципів організації науково-педагогічного процесу у ЗВО. Формування здатності застосовувати теоретичні положення педагогіки вищої школи у практиці освітньої діяльності.	Розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань
2 /	2. Предмет і завдання психології вищої школи	Розуміння сутності та передумов виникнення психології вищої школи як окремої галузі психологічної науки. Знання предмета та об'єкта психології вищої школи. Усвідомлення основних завдань психології вищої школи у дослідженні процесів навчання і виховання студентської молоді. Розуміння взаємозв'язку психології вищої школи з іншими галузями психології, педагогіки та суміжними науками. Знання основних завдань педагогіки і психології вищої школи відповідно до положень Закону України «Про вищу освіту». Формування здатності застосовувати психологічні знання для організації ефективного освітнього процесу у ЗВО.	Розв'язання проблемних питань, презентації результатів виконаних завдань
2 /	3. Педагогічні інновації в умовах модернізації вищої освіти	Застосовувати методи дослідження у питаннях понять про учіння і навчання, ефективність різних методів засвоєння інформації, моделей навчання. Вміти структурувати педагогічні технології, враховуючи вимоги до її проектування та умови формування інноваційних педагогічних технологій.	Розв'язання кейсів, практичних завдань, освоєння технік ефективного публічного виступу, складання схем виступів
4 / 2	4. Психологічні засади організації освітнього процесу у ЗВО	Сприяти адаптації першокурсників до освітнього процесу у вищій школі. Враховувати в навчальному процесі вікові особливості студентської молоді. Сприяти мотивації до навчання, забезпечувати психологічну готовність студентів до майбутньої професійної діяльності. Вміти здійснювати індивідуалізацію та диференціацію освітнього процесу.	
2 / 2	5. Форми організації навчального процесу у ЗВО	Вміти використовувати основні форми організації освітнього процесу у закладах вищої школи. Знати функції, типологію, дидактичну структуру заняття. Демонструвати навички із застосування імітаційних та ігрових форм організації навчальної діяльності студентів.	Розв'язання проблемних питань, презентації результатів виконаних завдань
4 / 2	6 Лекція як основна форма навчання у закладі вищої освіти	Забезпечувати можливості розвитку та формування особистості з урахуванням різних умов проведення лекцій як форм організування навчання, самостійної навчально-пізнавальної	Розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних

		діяльності студентів. Вміти аналізувати та обґрунтовувати необхідність знань про характеристику методів навчання у ЗВО та засобів навчання у вищій школі в процесі підготовки до лекційного заняття. Визначати найбільш ефективні засоби психологічного впливу на аудиторію, забезпечуючи ефективне застосування засобів вербальної та невербальної комунікації з аудиторією.	завдань, мікрОВикладання
4 / 2	7. Методика проведення семінарських, практичних, лабораторних занять	Демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань. Здійснювати реферування наукових джерел, обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки щодо сутності та структури навчальних планів, навчальних програм як нормативних документів, що розкривають зміст знань, умінь та навичок з навчальної дисципліни.	Розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань
2 /	8. Самостійна робота студентів. Методика оцінювання, контролю знань студентів	Вміти організовувати різні види самостійної роботи студентів. Володіти педагогічними вимогами щодо контролю в процесі навчання. Вміти визначати компоненти, функції і види контролю, методи і форми контролю успішності студентів. Оцінювати результати навчально-пізнавальної діяльності студентів	Розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань
2 /	9. Психологічні засади інтерактивного навчання	Оволодіти сучасними інтерактивними практиками викладання: інтерактивні лекції; методи фасилітації в освітньому процесі; метод кейсів; метод проектів, Start-up-стратегія; метод коучингу та ін. Вміти публічно представити спільно розроблений груповий проект.	Командний проект та його презентація
2 /	10. Психолого-педагогічні особливості діяльності викладача	Ілюструвати особливості функціонування сучасної парадигми освіти в Україні, визначати закономірності розвитку вищої освіти, процесу навчання і виховання студентської молоді, її наукової та професійної підготовки відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства	Командні та індивідуальні проекти; презентації результатів виконаних завдань, мікрОВикладання
4 / 4	11. Педагогічна майстерність викладача ЗВО	Демонструвати уміння застосовувати методичні прийоми підтримки інтересу до навчального матеріалу. Володіти психолого-педагогічною майстерністю та методикою викладання. Проявляти відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку щодо питань закономірностей і принципів дидактики вищої школи. Здійснювати розуміння та аналіз основних умов формування ефективної освітньої діяльності.	Командні та індивідуальні проекти; презентації виконаних завдань, мікрОВикладання
2 /	12. Формування та розвиток особистості студента у ЗВО	Здійснювати загальну характеристику і класифікацію студентів ЗВО, сприяти професійному самовдосконаленню майбутніх фахівців.	Розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань; мікрОВикладання
2 / 2	13. Психологічний аналіз педагогічної взаємодії викладача та студента	Проводити аналіз шляхів подолання міжособистісних бар'єрів у спілкуванні, обирати ефективні методи вирішення складних педагогічних ситуацій, передбачати наслідки; володіти знаннями про критерії сформованості професійно-педагогічної комунікації та відповідати рівню вимог; проводити аналіз впливу професійної діяльності викладача на студентів.	Розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань; мікрОВикладання

2 / 2	14. Природа педагогічних конфліктів та технології запобігання їх виникнення	Використовувати інструментарій практичних методів професійно-педагогічної комунікації, методів профілактики та запобігання можливих відхилень, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, розв'язання конфліктів в педагогічній сфері, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин; застосовувати методи діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів.	Розв'язання кейсів, професійно-етичних дилем, практичних завдань; мікровикладання
-------	---	--	---

Літературні джерела

1. Mamychenko, S. Pedagogy of higher education in Ukraine: Concepts and trends of modernity. *International Journal of Social Sciences*. 2025. 8(3). С. 121-128. URL: <https://doi.org/10.21744/ijss.v8n3.2441>
2. Rebukha, L., & Liu, H. Comparative Analysis of the Physical Culture and Sports Specialists Training for the Future Professional Activities in Ukraine and Abroad. *Гуманітарні студії: історія та педагогіка*. 2023. 2. С. 102–112. URL: <http://gsip.wunu.edu.ua/index.php/gsipua/article/view/176>
3. Scherschel, H. (Ed.). *Teaching Tips: A Compendium of Conference Presentations on Teaching*. 2021. 20 pp.
4. Гулай, О.І. Педагогіка і психологія вищої школи: метод. вказівки до практичних занять та викон. самостійної роботи для здобувачів третього (доктор філософії) рівня вищої освіти. ЛНТУ. 2022. 42 с. Дольнікова, Л. В. Педагогічна майстерність сучасного викладача : навч. посіб. Львів: Левада. 2024. 250 с. URL: https://odnb.odessa.ua/vnn/book/-19578?utm_source=chatgpt.com
5. Дяков, С., Шоробура, І., & Ребуха, Л. Методичне забезпечення змішаного навчання у вищих військових навчальних закладах. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2024. 5(139). С. 151-160. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wpcontent/uploads/2024/11/дякув.pdf>
6. Желанова, В.В. Впровадження стратегії міждисциплінарності у сучасній вищій освіті. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна педагогіка»*. 2021. 1(48).С. 477–480. Задорожна-Княгницька, Л. В., Нетреба, М.М., & Бодик, О.П. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Одеса: КУПІСНКО СВ. 2022. 309 с. URL: <https://ua.promonograph.org/index.php/ua/catalog/view/u1-2022/14/31>
7. Закон України «Про вищу освіту». № 1556-VII від 01.07.2014 (у редакції станом на 2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
8. Закон України «Про освіту». №2145-VIII від 05.09.2017. (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> Марцева, Л. А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. 150 с. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/handle/123456789/8091?jsessionid=67B4966C9D8C858BE731612E8F58BE25>
9. Марцева, Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. 150 с.
10. Мухіна, Г.В. Педагогіка та психологія вищої школи : навч.-метод. посібник. К., «Дакор». 2022. 178 с.
11. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. URL : <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
12. Ребуха Л. З. Методологічні засади інноваційних технологій навчання у вищій школі. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти: монографія / за наук. ред. Ребухи Л.З. Тернопіль, ЗУНУ. 2022. 145 с.
13. Ребуха, Л.З. Педагогіка та психологія вищої школи: методичні рекомендації з вивчення дисципліни. Тернопіль: Вектор. 2025. 24 с.
14. Ребуха, Л.З. Педагогіка та психологія вищої школи: методичні рекомендації до самостійної роботи Тернопіль: Вектор. 2025. 26 с.
15. Ребуха, Л.З. Педагогіка та психологія вищої школи: методичні рекомендації щодо проведення лекцій. Тернопіль: Вектор. 2025. 28 с.
16. Ребуха, Л.З., & Брик, Р.С. Формування у студентів закладів вищої освіти свідомого та відповідального ставлення до батьківської ролі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий*

- журнал / МОН України, Сумський державний педагогічний ун-т ім. А. С. Макаренка. 2022. 2(116). С. 169–178. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/19-1.pdf>
- Ребуха, Л.З., & Зварич, Г.В. Навчання у вищій школі: формування управлінської компетентності у майбутніх педагогів. *Гуманітарні студії: історія та педагогіка*. 2023. 1(05). С. 114–124. URL: <http://gsip.wunu.edu.ua/index.php/gsipua/issue/view/10/10>
17. Ребуха, Л.З., & Рудакевич, О.М. Освітня діяльність як основа національної ідентифікації: український досвід. *Інноваційна педагогіка*. 2023. 65(1). С. 22–26. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/65/part_1/4.pdf
- Ребуха, Л. З. Готовність вчителів гуманітарних предметів до профорієнтаційної роботи у закладах загальної середньої освіти. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2022. 1((349)1). С. 185–194. URL: <http://visnyk.luguniv.edu.ua/index.php/vped/article/view/768/773>
18. Ребуха, Л., & Богуш, М. Психолого-педагогічна діагностика результатів навчання у закладах вищої освіти. *Педагогічний дискурс*. 2025. 38. С. 79–85 URL: https://kgpa.org.ua/?page_id=6806
- Ребуха, Л.З., Ященко, Е.М., & Левандовська, І.З. Безперервна педагогічна освіта викладачів закладів вищої освіти: кластерний підхід. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*: зб. наук. праць. Запоріжжя: КПУ. 2021. 4(3). С. 86–91 URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/74/part_3/74-3.pdf
19. Староста, В.І. Педагогіка та психологія вищої школи: навч.-метод. посібник для самостійної роботи студентів. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ». 2021. 68 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/items/fc2ad6ab-c194-4e20-91f9-7e189b39677c?utm_source=chatgpt.com
20. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>.

1. Політика оцінювання

В процесі вивчення дисципліни використовуються такі методи оцінювання навчальної роботи здобувача освіти за 100-бальною шкалою:

- практичні заняття;
- самостійна робота;
- публічне оприлюднення результатів самостійної роботи
- залік

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової:

Вид контролю	Шкала оцінювання	Ваговий коефіцієнт	Частка у підсумковій оцінці
Практичні заняття	0–100 балів	0,50	50 %
Самостійна робота	0–100 балів	0,40	40 %
Публічне оприлюднення результатів самостійної роботи	0–100 балів	0,10	10 %
Разом		1,00	100 %

Шкала оцінювання студентів

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ЄКТС
–100	Відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	Задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
01–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)